

DİN FELSEFESİ 2

TANRI'NIN VARLIĞINI KABUL
EDENLER
Teizm, Deizm, Panteizm

Panteizm: Tanrı ile evreni bir kılan, her şeyi Tanrı olarak gören felsefi öğretilerdir. Bu öğretilere göre, doğal düzen Tanrı'nın bir görünüşüdür. Tanrı'yı evrenin kendisi ve süreçleri olarak tanımlar. Tanrı, evrenin her tarafına yayılan bir varlıktır. Evren ve Tanrı bir ve aynıdır. Her şey Tanrı'dır ve Tanrı her şeydir. Tanrı ile eseri özdeştir. Evrendeki tüm varlıklar gibi insan da Tanrı'nın bir parçasıdır

- BARUCH SPINOZA

TANRININ VARLIĞINI REDDEDENLER

Tanrının varlığını reddeden görüşlere ateizm denir. Ateizm, inançsızlığı ve tüm dinlere karşı olmayı ifade eder.

Ateizm, Tanrı'nın var olmadığını gösteren kanıtlar bulmaya çalışır.

Kötülük kanıtı: İçinde yaşadığımız dünya depremler, savaş, salgın hastalıklar, kuraklık gibi kötülüklerle dolu bir dünyadır. İnsanın bu kadar kötülüğün karşısında nasıl olup da mutlak iyi olarak belirtilen bir Tanrı'nın varlığına inanabileceği sorgulanır. Her şeye gücü yeten Tanrı bütün kötülüklerin ortaya çıkmasına engel olabilir. Mutlak ve her şeye gücü yeten bir Tanrı'nın var oluşuyla bu dünyadaki kötülüklerin bağdaştırılamayacağı varsayımından hareketle Tanrı'nın varlığı reddedilir.

Ahlaki Gerekçeler Kanıtı: Bu görüşteki düşünürler, ahlak söz konusu olduğunda, insanın Tanrı tarafından belirlenmiş bir özünün bulunmadığını, insanın özünü kendisinin belirlediğini savunmuşlardır.

İnsan özgürlüğünün ancak Tanrı var olmadığı zaman söz konusu olabileceğini iddia etmişlerdir. Bu görüşü savunan filozoflar Sartre ve Nietzsche'dir.

Tanrı'nın Varlığının ya da Yokluğunun Bilinemeyeceğini Öne Sürenler

Tanrı'ya ilişkin bir bilgiye sahip olunamayacağını, Tanrı'nın var olduğunun ya da var olmadığının kanıtlanamayacağını ileri süren felsefi öğretiye agnostisizm(Bilinemezcilik) adı verilir. Agnostikler, Tanrı'nın var olduğunun ya da var olmadığının ilke olarak bilinemeyeceğini savunurlar. Onların ileri sürdükleri görüş, Tanrı'nın varlığı ya da yokluğu değil, bu konuda bizim bilgisizliğimizdir.

Sofistlerin görelî anlayışları Tanrı'yı da kapsamış, onlar Tanrı'nın varlığının ya da yokluğunun bilinemeyeceğini ileri sürmüşlerdir. Sofist olan Protagoras, "Tanrı'larla ilgili olarak, Onların ne var olduklarını ne de var olmadıklarını bilebilirim; çünkü bu konuda bilgi için konunun karanlıklılığı ve insan yaşamının kısalığı gibi bir çok engel vardır" demiştir.

Kant'a göre, insan yalnız Tanrı'nın varlığı hakkında değil, ruhunun özgürlüğü, eşyanın yapısı gibi konularda deneyin sınırlarını aşan her türlü akıl yürütme sonucunda birbirine zıt, fakat kendisine aynı ölçüde inandırıcı görünen sonuçlara varır.

Kant'a göre aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşamaz?

- A) Farklı akıl yürütmeler farklı sonuçlar doğurabilir.
- B) Akıl yürütme, inandırıcılığı birbirlerine yakın görüşler ortaya çıkarabilir.
- C) Akıl, her konuyu açıklayabilecek güce sahiptir.
- D) Akıl birçok konuda birbirinden farklı görüşler ortaya çıkarabilir.
- E) Deneyin dışındaki bilgilerin doğruluğu ispatlanamaz.

Kant'a göre insan, yalnızca bilen değil aynı zamanda davranışta bulunan bir varlıktır. Yani insan ahlaki bir varlıktır. Ahlak insanın özgürlüğü ve insan ruhunun ölümsüzlüğü yanında Tanrı'nın varlığını da gerektirmektedir. Çünkü aksi durumda iyilik yapan birisinin yaptığı iyiliğin ödülünü; kötülük yapan birinin ise yaptığı kötülüklerin cezasını görmesi söz konusu olamaz. O halde adalet ve hakkaniyet, Tanrı'nın var olması gerektiğini söylemektedir.

Kant bu parçadaki görüşleriyle öncelikle, aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

- A) Tanrı'nın niteliklerini
- B) Tanrı'nın varlığını
- C) Tanrı'nın yokluğunu
- D) Tanrı'nın görevlerini
- E) Tanrı'nın buyruklarını

Din ve dini bilgi üzerine yapılan tartışmaların büyük çoğunluğu istenilen çözüme ulaşmamaktadır. Bunun temel sebebi ise din konusunda tartışan kişilerin gerçekte dini bilgilerle değil söylenti ve varsayımlarla tartışmasıdır. Dini bilgiler temelde kutsal kitap kaynağına dayalı, peygamberlerin yaşantılarıyla gösterdikleri uygulamalar ve bu bilgilerden zorunlu olarak çıkan bilgilerdir. Bunların dışında söylenti ve varsayımlarla önceki kuşaklardan aktarılan, kaynağı belirsiz, hatalı çıkarımlar neticesinde üretilmiş bilgilerle yapılan dini bilgi tartışmaları yalnızca kafaları karıştıracaktır.

Bu paragrafa göre din felsefesi tartışmalarında uygulanması gereken yöntem nedir?

- A) Din tartışmaları kafa karıştırıcı ve insanları şüpheye düşürücü olmamalıdır.
- B) Din tartışmalarında mutlaka kutsal kaynaklı sağlam bilgilere dayanılarak düşünce üretilmelidir.
- C) Dini bilgilerin yetersiz kaldığı problemlerde bilimsel bilgilerden yararlanılmalıdır.
- D) Din tartışmaları yalnızca bilim adamları tarafından yapılmalı, halk karıştırılmamalıdır.
- E) Din saha olarak tartışmaya uygun olmadığından dini bilgiler üzerine tartışılmamalıdır.

Zenon: "Tanrı, dünyaya müdahale etmiştir. O, dünyanın yaratıcısıdır; hatta denebilir ki tüm yüzü ve bütün gök Tanrı'nın varlığıdır. Dünya o denli bir bütündür ki o her şeyi kapsayan akılla donatılmış bir canlı varlıktır." demiştir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi en doğru olur?

- A) Tabiattaki her şey Tanrıyla özdeştir.
- B) Tanrı'nın en önemli vasfı yetkin olmasıdır.
- C) Evrenin varlık sebebi Tanrı'dır.
- D) Evrendeki her şey Tanrı'nın yansımasıdır.
- E) Tanrı evreni yaratmış ve kendi haline bırakmıştır.

Umberto Eco'ya göre insan zihni, kendi dünyasını belirler, sonra da bu kendi belirlediği dünya içinde değerlerini oluşturur. Küçük bir çocuğun kendi hayalinde oluşturduğu canavarlardan korkması gibi, yetişkinler de kendi hayalinin ürünü olana, bunun hayal ürünü olduğunu bilseler bile inanmayı sürdürürler.

Bu parçadan aşağıdaki sonuçların hangisi çıkarılabilir?

- A) İnançların gizli kalması gerektiği
- B) İnanmanın temelinde korkunun bulunduğu
- C) İncanın nesnesinin, zihnin ürünü olduğu
- D) İnsanın bir şeylere inanmak zorunda olduğu
- E) İnanmanın, insanı diğer canlılardan ayıran özellik olduğu

(2008/ÖSS)

BANU ZENGİN